

ikke har arbeidet ved tingretten. En av dommerne, som for øvrig går av med pensjon til sommeren, ønsker ikke en reversering, men en annen ordning enn den nåværende. To konstituerte dommere har ikke uttalt seg i saken. Fire dommere som arbeider i og skal fortsette i tingretten, blant annet domstolleder og nestleder, ønsker altså å beholde den nåværende strukturen.

De tillitsvalgte fra Dommerfullmektigforeningen, NTL og Parat Gjøvik har sluttet seg til ledelsens uttalelse nedenfor.

2. Situasjonen før strukturendringene 26. april 2021.

Før strukturendringene i 2021 var det fire domstoler i gamle Oppland fylke. Dette var Gjøvik, Nord-Gudbrandsdal, Sør-Gudbrandsdal og Valdres tingretter.

Gjøvik tingrett hadde syv kommuner i rettskretsen – Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten og Østre Toten. Tingretten holdt til i et nytt og moderne tinghus på Gjøvik, og hadde en sorenskriver, tre tingrettsdommere, to dommerfullmektiger og 9,4 saksbehandlerstillinger. Domstoladministrasjonens beregninger i ressursfordelingsmodellen for 2020 tilsa at Gjøvik tingrett skulle ha 5,7 dommere og 8,5 saksbehandlere. Det innebar at Gjøvik tingrett hadde 0,3 dommere for mye og 0,9 saksbehandlere for mye.

Nord-Gudbrandsdal tingrett hadde syv kommuner i rettskretsen – Dovre, Lesja, Lom, Nord-Fron, Sel, Skjåk og Vågå. Tingretten holdt til i gamle uhensiktsmessige lokaler i Vågå med en tingrettsdommer som var felles for Nord- og Sør-Gudbrandsdal tingretter, en dommerfullmektig og to saksbehandlerstillinger. Sorenskriveren, som var felles med Sør-Gudbrandsdal tingrett, hadde kontorsted på Lillehammer. Domstoladministrasjonens beregninger i ressursfordelingsmodellen for 2020 tilsa at Nord-Gudbrandsdal tingrett skulle ha 1,2 dommere og 1,9 saksbehandlere. Det innebar at Nord-Gudbrandsdal tingrett hadde 0,8 dommere for mye og 0,1 saksbehandlere for mye.

Sør-Gudbrandsdal tingrett hadde fem kommuner i rettskretsen – Gausdal, Lillehammer, Ringebu, Sør Fron og Øyer. Tingretten holdt til i et forholdsvis nytt og moderne tinghus på Lillehammer og hadde en sorenskriver, som også var felles med Nord-Gudbrandsdal, en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og fem saksbehandlerstillinger. Domstoladministrasjonens beregninger i ressursfordelingsmodellen for 2020 tilsa at Sør-Gudbrandsdal tingrett skulle ha 3,1 dommere og 4,3 saksbehandlere. Det innebar at Sør-Gudbrandsdal tingrett hadde 0,1 dommere for lite og 0,7 saksbehandlere for mye.

Valdres tingrett hadde seks kommuner i rettskretsen - Etnedal, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Østre Slidre. Tingretten holdt til i øverste etasje i Nord-Aurdal kommunes rådhus på Fagernes, og hadde en sorenskriver, en dommerfullmektig og to saksbehandlerstillinger. Domstoladministrasjonens beregninger i ressursfordelingsmodellen for 2020 tilsa at Valdres tingrett skulle ha 1,2 dommere og 1,7 saksbehandlere. Det innebar av Valdres tingrett hadde 0,8 dommere for mye og 0,3 saksbehandlere for mye.

I 2020 behandlet hver dommer ved Gjøvik tingrett ca 25 sivile saker og 138 straffesaker, hver dommer ved Nord Gudbrandsdal tingrett ca 17 sivile saker og 78 straffesaker, hver dommer ved Sør-Gudbrandsdal tingrett ca 30 sivile saker og 94 straffesaker og hver dommer ved Valdres tingrett 19 sivile saker og 61 straffesaker. Ved vurderingen av arbeidsbelastningen ved de fire domstolene må det ses hen til at dommerne ved de større rettsstedene har større mulighet til å arbeide mer skjermet. Det var likevel en viss forskjell på arbeidsbyrden til dommerne ved de ulike tingrettene, og dermed dårlig utnyttelse av de samlede ressursene.

Nord- og Sør Gudbrandsdal tingretter hadde felles ledelse, og samarbeidet. Nord-Gudbrandsdal tingrett i Vågå hadde svært dårlige lokaler. De hadde bare en liten rettsal, som var for liten når det var flere enn en part på hver side. Derfor ble mange saker flyttet til Lillehammer. For øvrig var det lite samarbeid mellom de ulike tingrettene. Det var ingen felles rutiner eller retningslinjer for arbeidet. Det var regionale samlinger med faglig innhold for de fire tingrettene annethvert år. Felles fagseminarer på tvers av domstolene eksisterte i praksis ikke. Det var liten grad av spesialisering i den enkelte domstol. De minste rettsstedene var sårbare i forbindelse med fravær og inhabilitet. I den minste domstolen på Fagernes kunne det være en utfordring å få til rettsmekling i større saker ettersom dommerfullmektigene i utgangspunktet ikke skal ha slike saker. Dersom sorenskriveren avholdt rettsmekling, og ikke lyktes med å få til et rettsforlik, ble det et problem i forhold til avholdelse av hovedforhandling i saken da sorenskriveren ville bli inhabil i forhold til avholdelse av denne. Selv om de tre minste tingrettene i gamle Oppland fylke til dels var overbemannet, klarte ingen av dem å overholde saksbehandlingstiden for sivile saker. Sør-Gudbrandsdal tingrett på Lillehammer overholdt heller ikke saksbehandlingstiden i straffesaker.

De minste rettsstedene hadde over lengre tid blitt nedprioritert når det gjaldt lokaler og utstyr, da situasjonen for disse lenge har vært uavklart.

3. Situasjonen etter strukturendringene 26. april 2021.

Den 26. april 2021 ble de fire domstolene i gamle Oppland fylke slått sammen til Vestre Innlandet tingrett. Lunner kommune ble overført til Ringerike, Asker og Bærum tingrett. For øvrig omfatter Vestre Innlandet tingrett de kommunene som de fire domstolene omfattet før, til sammen 24 kommuner.

3.1 Rettsstedene

Alle de fire rettsstedene på Fagernes, Gjøvik, Lillehammer og Vågå er beholdt. Rettsstedene, med samme bemanning som tidligere, dekker de samme kommunene som de gjorde før, med unntak som nevnt av Lunner kommune. Rettsstedene er likeverdige. Det er ikke noe hovedkontor eller filialer.

3.2 Lokalene

Lokalene er beholdt på alle de fire rettsstedene.

3.3. De ansatte

Alle arbeidsplassene ved alle rettsstedene er beholdt.

Ved rettssted Fagernes er det utnevnt en ny tingrettsdommer, som erstatning for tidligere sorenskriver. For øvrig er det fortsatt en dommerfullmektig og to saksbehandlere ved rettsstedet.

Ved rettssted Gjøvik er tidligere sorenskriver, etter offentlig utlysning med kontorsted etter avtale, blitt domstolleder for hele Vestre Innlandet tingrett. En av tingrettsdommerne er, etter offentlig utlysning med kontorsted etter avtale, blitt nestleder for hele Vestre Innlandet tingrett. Det er for øvrig to tingrettsdommere og to dommerfullmektiger. Videre er det, etter offentlig utlysning, ansatt en administrasjonssjef for hele Vestre Innlandet tingrett med kontorsted på Gjøvik. Det er fortsatt 9,4 saksbehandlerstillinger.

Ved rettssted Lillehammer arbeider den tidligere sorenskriveren nå som tingrettsdommer. I tillegg er det fortsatt en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og fem saksbehandlerstillinger ved rettsstedet.

I Vågå er det fortsatt en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og to saksbehandlerstillinger.

4. Organiseringen av arbeidet i Vestre Innlandet tingrett

4.1 Innkomne saker på det enkelte rettssted

Antallet innkomne saker for 2021 for det enkelte rettssted i Vestre Innlandet tingrett er følgende (TVI=sivile saker, MED=straffesaker med meddommere og ENE=blant annet begjæringer om besøksforbud, fengslinger, førerkortbeslag, ransaker og pådømmelser)

Fagernes:	38 TVI saker,	28 MED saker,	69 ENE saker
Gjøvik:	124 TVI saker,	156 MED saker,	676 ENE saker
Lillehammer:	73 TVI saker,	74 MED saker,	217 ENE saker
Vågå:	35 TVI saker,	38 MED saker,	120 ENE saker

4.2 Saksporteføljen for dommerne på det enkelte rettssted

Hvis det legges til grunn at domstolleder har 30 % redusert saksportefølge og nestleder har 20 % redusert saksportefølge, til sammen 50 % redusert saksportefølge, innebar det at dommerne på det enkelte rettssted i snitt hadde følgende saksportefølge:

De 2 dommerne på Fagernes:	19 TVI saker	14 MED saker	35 ENE saker
De 5,5 dommerne på Gjøvik:	23 TVI saker	28 MED saker	123 ENE saker
De 3 dommerne på Lillehammer:	24 TVI saker	24 MED saker	72 ENE saker
De 2 dommerne i Vågå:	18 TVI saker	19 MED saker	60 ENE saker

Som tallene viser har dommerne på Gjøvik i utgangspunktet en vesentlig større samlet saksportefølge enn dommerne på de andre rettsstedene.

4.3 Behandlingen av sakene

Det følger av forskrift om fordeling av sakene i domstolene § 2 at

Saker i tingrettene og jordskifterettene skal behandles på rettsstedet i den delen av rettskretsen hvor sakene geografisk hører hjemme.

Når det er hensiktsmessig, kan saker behandles på andre rettssteder i rettskretsen

For å utjevne arbeidsbelastningen ved de fire rettsstedene, slik at det rettssøkende publikum skal få behandlet saken sin like raskt uavhengig av hvilket rettssted de sogner til, har Vestre Innlandet tingrett utarbeidet retningslinjer for fordelingen av sakene i domstolen. Det er tatt utgangspunkt i at domstolen består av fire, likeverdige rettssteder. Hvert rettssted har sin

bemanning med dommere. Dommerne skal i utgangspunktet behandle sakene der de geografisk hører hjemme, på det rettsstedet hvor de har kontorsted.

Men ettersom det kommer inn flere saker til noen rettssteder enn til andre jf ovenfor, og et av målene med strukturendringene er å utnytte ressursene bedre, har dommerne både av den grunn og av andre grunner som inhabilitet og sykdom, behandlet saker fra andre rettssteder.

Vi har lagt til grunn at dersom sakene kan behandles skriftlig, er det ikke noe problem at sakene blir fordelt til andre dommere enn dommerne på det rettsstedet der saken geografisk hører hjemme.

Det samme gjelder hvis sakene kan behandles ved fjernmøter over videolink eller telefon.

Dersom sakene skal behandles ved fysisk oppmøte må det avklares med partene om de har innvendinger til at saken fordeles til en dommer på et annet rettssted. Som eksempel kan nevnes at Fagernes rettssted mottok tre store entreprisesaker i 2020 og 2021. Sakene var svært krevende. Dersom embetsdommeren på Fagernes skulle ha håndtert disse ville det gått ut over behandlingen av andre saker. Det ble derfor avklart med partene at sakene kunne overføres til behandling av en dommer på Gjøvik. På bakgrunn av at aktørene kom fra Oslo fikk de også kortere reisevei til domstolen.

Saker er også flyttet fra et rettssted til et annet fordi det ikke har vært ledige lokaler på det aktuelle rettsstedet, eller fordi det har vært behov for større lokaler til avholdelse av rettsmøtene. Det er blant annet flyttet en del saker fra Vågå til Lillehammer fordi det som ovenfor nevnt bare er en rettsal i Vågå. Den er også for liten dersom det skal behandles saker med mer enn en part på hver side. Dette vil imidlertid endre seg når rettsstedet i Vågå får nye og større lokaler 1. januar 2024.

Sakene har imidlertid i det vesentlige blitt behandlet på det rettsstedet der de geografisk hører hjemme. Partene og aktørene har i liten grad måttet reise til andre rettssteder for å få behandlet sakene sine. Dommerne har reist til de øvrige rettsstedene for å behandle saker der, for å få en raskest mulig behandling av sakene til det beste for brukerne. Nærhetsprinsippet er ivaretatt, og dette prinsippet har aldri hatt som hovedformål å sørge for at en sak skal behandles av en lokal dommer, men å sørge for at partene får behandlet saken på det rettssted de hører hjemme. For partene vil det kunne være positivt at sakene blir behandlet av forskjellige dommere, og at de ikke blir behandlet av den samme dommeren hver gang, slik situasjonen var på de små rettsstedene før sammenslåingen.

Våren 2022 har dommerne foreløpig behandlet/skal dommerne behandle rundt 80 saker fra andre rettssteder enn sitt faste kontorsted. Vi er bare halvveis i første halvår, og vi regner med at dette tallet vil øke frem til sommeren. Lillehammer rettssted har for eksempel berammet syv straffesaker, fire sivile saker og et skjønn på tingrettsdommeren i Vågå i første halvår 2022. I andre halvår 2022 skal blant annet en tingrettsdommer på Gjøvik behandle en sak fra Fagernes som er berammet fra 5. oktober til 16. desember 2022. På denne måten utnytter vi ressursene bedre, og unngår vi utsettelse på grunn av mangel på dommer på rettsstedet der rettsaken skal avholdes.

Saksbehandlerne arbeider også på tvers av rettsstedene, noe som er positivt ved sykdom, ferieavvikling og annet fravær. Opplæring av nye medarbeidere har kunnet skje på et annet rettssted enn eget kontorsted, noe som har kortet ned opplæringsperioden og høynet kvaliteten på opplæringen.

Det er videre innført en vaktordning for «hastesaker», som begjæringer om ransaking, fengslinger og midlertidig sikring, hvor alle dommerne i Vestre Innlandet inngår. Dette skal føre til en jevnere arbeidsbelastning samt en raskere behandling av disse sakene. Videre håndterer vaktdommer også henvendelser fra det rettsøkende publikum, noe som innebærer at de kan få snakke med en dommer når de har behov for det, selv om dommeren på det lokale rettsstedet er opptatt eller ikke er tilstede.

Det har blitt lettere å få til rettsmekling i saker på de små rettsstedene. Dommerne på de større rettsstedene kan avholde rettsmeklingen, som gjerne foregår på videolink, og dommeren på det små rettsstedene kan da avholde hovedforhandlingen hvis det ikke skulle bli forlik i saken. Vi har også fått til en moderat spesialisering når det gjelder foreldretvister, barnevern, store tvistesaker, store straffesaker og skjønnsaker.

Vi har også fokus på å prioritere foreldretvister og barnevernsaker, slik at disse sakene blir behandlet raskest mulig på det rettsstedet de geografisk hører til. Det er lettere å få til når det er flere dommere å spille på som reiser mellom rettsstedene.

5. Betydning av strukturendringene for det rettsøkende publikum, advokatene og påtalemyndigheten.

Vestre Innlandet tingrett har lokal forankring på fire rettssteder med tilgjengelige tjenester for brukerne på de aktuelle rettsstedene.

Alle de fire rettsstedene har

- Samme åpningstid som før
- Samme tjenestetilbud til publikum som før
- Sakene fordeles til, og behandles i utgangspunktet på, hvert rettssted som før
- Bemanningen er den samme som før

I høringsnotatet er det pekt på utfordringer i domstolene blant annet knyttet til for lang saksbehandlingstid, at fagmiljøene i mindre domstoler er sårbare og at saker som involverer sårbare parter, som for eksempel barn, i for stor grad avgjøres av dommerfullmektiger som er mindre erfarne enn embetsdommere.

De tre minste rettsstedene er ved strukturendringene sikret en minimumsbemanning. I en periode før strukturendringene måtte tingrettene på Fagernes og Lillehammer dele en dommerfullmektigstilling slik at det bare var en sorenskriver og en halv dommerfullmektigstilling på Fagernes. Nå er Fagernes rettssted sikret en tingrettsdommerstilling, som ikke behøver å bruke tid på administrative spørsmål, samt en dommerfullmektigstilling, noe som gir et bedre tilbud til det rettsøkende publikum.

Selv om det har gått kort tid fra strukturendringene ble gjennomført ser vi at med den organiseringen som er innført i Vestre Innlandet tingrett klarte vi å utnytte de samlede ressursene på en bedre måte enn tidligere slik at den samlede saksbehandlingstiden gikk ned. Vestre Innlandet tingrett overholdt saksbehandlingstiden på samtlige saksområder i 2021. Slik vi ser det er det sannsynlig at det vil fortsette.

Fagmiljøet er blitt større og bedre både for dommerne og saksbehandlerne enn det vi hadde før strukturendringene. Det er opprettet faggrupper innenfor de ulike saksfeltene som sivile saker herunder foreldretvister og barnevernssaker, straffesaker, konkurssaker, skiftesaker, gjeldsordning- og tvangssaker. Gruppene ledes av en dommer og en saksbehandler som arbeider med fagområdet. Saksbehandlere som arbeider med de ulike fagområdene er med i faggruppene.

Faggruppene har utarbeidet rutiner og retningslinjer som alle medarbeiderne i Vestre Innlandet tingrett følger. Disse rutineene baserer seg til dels på rutiner fra Oslo Byfogdembete/Oslo tingrett, noe mange andre tingretter også gjør. Det innebærer at det blir mer lik behandling av sakene i Vestre Innlandet tingrett som ellers i landet. Det er enklere både for dommerne og saksbehandlerne å vite hvordan de skal håndtere en sak, og det rettsøkende publikum får samme behandling uavhengig av hvilket rettssted man henvender seg til.

Det er en bedre løsning å ha faggrupper med dommere og saksbehandlere som har spesialkompetanse på området, enn eventuelt å ha en sorenskriver på et lite rettssted som skal ha fagansvar for alle sakfeltene.

Samarbeidet mellom rettsstedene gjør at det ikke er behov for å bruke dommerfullmektiger i barnesaker, da det er mange embetsdommere i rettskretsen som kan behandle disse sakene. Dette bidrar til å styrke barns rettssikkerhet.

6. Betydningen av strukturendringene for de ansatte

6.1 Ledelse

Det er fire rettssteder i Vestre Innlandet tingrett, med stor geografisk avstand, og ledelsen kan ikke være tilstede på hvert rettssted til enhver tid. Pandemien har også gjort det vanskeligere med fysisk tilstedeværelse.

Stedlig ledelse ved hvert rettssted kan ha fordeler ved at de ansatte til enhver tid har en leder å forholde seg til, og at dommerfullmektigen kan få tettere oppfølging. Det kan også være enklere å lede en tingrett som ikke er spredt på mange rettssteder.

Nord- og Sør-Gudbrandsdal tingretter hadde felles ledelse før strukturendringene 26. april 2021. Sorenskriveren var i Vågå to dager annenhver uke. For øvrig var hun på Lillehammer. Avstanden mellom Lillehammer og Vågå er betydelig, men erfaringen i årene før sammenslåingen har vist at dette fungerte godt på tross av avstanden. Det er ikke grunnlag for å hevde at dette er annerledes i dag.

Medarbeiderne i Vågå er således vant til å ikke ha stedlig ledelse. Både dommerne og saksbehandlerne ved de fire rettsstedene i Vestre Innlandet tingrett er svært erfarne og dyktige. De kjenner oppgavene sine, og er vant til å håndtere disse, uten at ledelsen er tilstede til enhver tid. Tingrettsdommeren på de små rettsstedene er fadder for dommerfullmektigen på rettsstedet, og følger opp vedkommende.

Pandemien, som innebar at mange ansatte arbeidet på hjemmekontor, har uansett ført til mer omfattende bruk av fjernledelse ved bruk av fjernmøter på videolink, telefonkontakt og epostutveksling.

I Vestre Innlandet tingrett er det omfattende kontakt mellom rettsstedene ved bruk av videolink i forbindelse med allmøter, dommermøter, saksbehandlermøter, møter mellom ledelsen og de tillitsvalgte og møter i faggruppene. Leder, nestleder og administrasjonssjef reiser i tillegg rundt på alle rettsstedene, og har kontordager på alle rettssteder..

Det forhold at man har fått en domstolleder, en nestleder og en administrasjonssjef for fire rettssteder har ført til at ledelsen er blitt mer profesjonalisert. Leder og nestleder kan videre beholde nærheten til dommerfaget. Nestleder har kun avsatt 20 % av sin tid til ledelse og administrasjon, mens domstolleder så langt i 2022 har fått tildelt flest sivile saker av samtlige dommere ved Gjøvik rettssted. Samlet sett vil dommerne etterhvert bruke mindre tid på ledelse, og mer tid på dømmende virksomhet.

Domstolenes oppgaver er blant annet å avgjøre sivile tvister og dømme i straffesaker. Vi kan ikke se i hvilken sammenheng det er nødvendig med «Stedlig ledelse i form av lokale sorenskrivere (som) vil sikre domstolenes stemme i allmennheten», som det fremgår av høringsnotatet. Vi kan heller ikke se at hva følgende uttalelse i høringsnotatet sikter til: «Flere sorenskrivere ivaretar på en bedre måte maktbalansen mellom domstolene og de øvrige statsmaktene». Sorenskriverens oppgave er å lede, og delta i den dømmende virksomheten i domstolen.

6.2 Arbeidsbelastningen for de ansatte

Det er enklere å utjevne arbeidsbelastningen når det er flere ressurser å spille på. Det vil igjen føre til en kortere saksbehandlingstid, og et mer likeverdig tilbud til alle innbyggerne i hele rettskretsen

6.3 Reisebelastning for de ansatte

Reisebelastningen for dommerne holdes på et rimelig nivå. De fleste dommerne opplever det som faglig spennende og personlig utviklende å ta saker på andre rettssteder enn sitt eget kontorsted. Dommerfullmektigene har uttalt at de ønsker å reise rundt og ta saker på de ulike rettsstedene.

6.4 Dommerstillingene er blitt mer attraktive

Bortfall av domstollederstillingen ved de mindre rettsstedene har ikke ført til at disse rettsstedene har mistet sin attraktivitet fordi de ikke lenger kan tilby en slik kompetansestilling. Søkningen til domstollederstillinger har alltid vært mindre enn søkningen til ordinære dommerstillinger. Dommerstillingene ved de små domstolene har blitt mer attraktive ut i fra et kompetansesynspunkt enn de var før sammenslåingen av domstolene. Ved

å være en del av en større domstol med et større fagmiljø får man mulighet for spesialisering på tvers av rettsstedene, og mulighet for å administrere saker ved flere rettssteder. På denne måten vil sammenslåingen av domstolene forbedre fagmiljøet ved domstolen, og gjøre domstolen mer attraktiv for kandidater som ønsker seg en dommerkarriere. Muligheten for på sikt å kunne søke om overflytting mellom rettsstedene, slik dommeren ved Vågå rettssted har benyttet seg av, forsterker dette. Ved en reversering vil denne muligheten, uten ordinær søknad og konkurranse med andre kandidater, forsvinne. For samarbeidspartnere, som i vårt tilfelle Høgskolen i Innlandet, er domstolen blitt mer robust og attraktiv i dag enn situasjonen var før sammenslåingen.

6.5 Fordeling av ressursene i domstolen

Vi kan ikke se at det å ikke ha stedlig ledelse over tid vil kunne gå utover hvordan ressursene blir fordelt, eller svekke grunnlaget for å opprettholde rettsstedene. Tvert imot har sammenslåingen vist en større vilje til å tildele ressurser også til de minste rettsstedene som gjennom sammenslåingen har fått en annen garanti når det gjelder bemanning og eksistens enn situasjonen var før sammenslåingen.

Antall årsverk er opprettholdt på alle de tre små rettsstedene Fagernes, Lillehammer og Vågå, som har færre enn fire dømmende årsverk, slik også Stortinget har forutsatt.

Ved rettssted Vågå utløper leiekontrakten for tingrettens lokaler 31. desember 2023. Domstoladministrasjonen har lyst ut en anbudskonkurranse slik at rettsstedet fra 1. januar 2024 vil få nye lokaler i Vågå. Det er lagt opp til at lokalene blir rundt dobbelt så store som de er nå, med en stor rettsal og en flerbrukssal. Rettssalen vil bli fulldigitalisert etter moderne standard, og flerbrukssalen vil få videokonferanseutstyr. Det vil bli syv kontorplasser da det legges opp til en samlokalisering med Vestre Innlandet jordskifterett.

Det vil bli installert nytt digitalt utstyr i den største rettsalen på Fagernes våren 2022 slik at rettsalen får visnings pc med skjermer på alle aktørbordene.

En av rettsalene på Lillehammer vil også få nytt digitalt utstyr i løpet av 2022.

7. Styrking av sårbare domstoler og bedre samarbeid ved eventuell reversering av strukturreformen.

Vi kan ikke se at en gjeninnføring av den tidligere domstolstrukturen vil styrke de lokale domstolene, og gjøre dem mindre sårbare. Snarere tvert imot.

Når det gjelder de minste rettsstedene i Vestre Innlandet tingrett er det dessverre ingen tvil om at det ikke vil være bærekraftig over tid å opprettholde disse som selvstendige domstoler. Kravet til ressurser for å etablere en fungerende domstol står ikke i sammenheng med sakstilfanget og innbyggertallet i rettskretsen til disse domstolene. Ved å omgjøre domstolene til rettssteder i en større tingrett, hvor ressursene i større grad kan utnyttes på tvers av rettsstedene, sikrer man en fornuftig utnyttelse av de ressurser som er tildelt de mindre rettsstedene. Dette vil ikke være mulig dersom man går tilbake til selvstendige domstoler.

Større bevilgninger til domstolene for å øke antall embetsdommere ved de mindre domstolene vil gi en lavere andel dommerfullmektiger. Embetsdommere kan være mer effektive enn dommerfullmektiger, og et slikt tiltak kan innebære en effektivitetsgevinst, og også en kvalitetsgevinst.

En økning av andelen embetsdommere vil redusere behovet for at dommerfullmektiger behandler saker som bør behandles av embetsdommere, som for eksempel barnesaker. Med den organiseringen vi nå har i Vestre Innlandet tingrett behandler imidlertid ikke dommerfullmektigene barnesaker

Det er i utgangspunktet ingen god løsning å tilføre de små rettsstedene flere embetsdommere. Som nevnt var dommerkapasiteten allerede for stor på de to minste rettsstedene i Vestre Innlandet tingrett, selv med en embetsdommer og en dommerfullmektig. Det kunne til en viss grad forsvares ved at dommerfullmektigstillingen er en opplæringsstilling, og dommerfullmektigen behandler færre saker enn embetsdommerne. Dersom de små rettsstedene i stedet skulle bemannes med to embetsdommere ville det ikke være arbeid nok for begge to, noe som vil være en svært dårlig utnyttning av de samlede ressursene i domstolene.

Når de 20 millioner kronene som er bevilget til å ansette flere embetsdommere, jf Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), brukes ved rettssteder der dommerbemanningen er for liten i forhold til sakstilfanget vil det imidlertid indirekte innebære en styrking av de minste rettsstedene. For eksempel vil en styrking av dommerbemanningen på Lillehammer innebære at det ikke vil være nødvendig å bruke tingrettsdommeren i Vågå til å behandle saker på Lillehammer i så stor grad som ovenfor nevnt. Tingrettsdommeren i Vågå vil da kunne være mer i Vågå, og Vågå rettssted vil dermed indirekte bli styrket.

Dersom man skulle tilføre de små rettsstedene flere embetsdommere, slik at det ble to embetsdommere ved disse rettsstedene i stedet for en embetsdommer og en dommerfullmektig, måtte disse dommerne være forberedt på å arbeide nærmere halvparten av tiden på et av de andre rettsstedene i rettskretsen. En fordel ved å ha to embetsdommere ved

de små rettsstedene ville være at det ikke ville være noen dommerfullmektig ved disse rettsstedene, og dermed heller ikke noe problem i forhold til oppfølgingen og opplæringen av disse. I dag kan dommerfullmektigene ved de små rettsstedene bli sittende alene når embetsdommeren behandler saker ved de andre rettsstedene. Ved å ha to embetsdommere vil det kunne bli større stabilitet og en styrking av rettssikkerheten ved de små rettsstedene.

Det vil være positivt med en bevilgning til å fortsette digitaliseringsarbeidet, blant annet for å videreutvikle automatisering og digitalisering av den elektroniske informasjonsutvekslingen mellom aktørene i straffesakskjeden (ESAS). Den fortsatte satsingen på digitalisering av domstolene vil også bidra til å effektivisere og redusere sårbarhet. Samhandling og erfaringsutveksling er enklere med gode digitale verktøy. Vi kan imidlertid ikke se hvilken betydning det skulle ha for å kunne reversere en reversering av domstolstrukturen.

Dersom det skal skje en reversering av domstolstrukturen vil det være helt nødvendig å få på plass flere tiltak for å sikre økt fleksibilitet, effektivitet og kompetansedeling mellom domstolene. Domstoloven åpner, som departementet nevner, for overføring av saker (§ 38), tilkalling av dommere fra andre tingretter (§ 19), konstitusjon ved sideordnede domstoler (§ 55 e) og opprettelse av faste dommerstillinger felles for flere domstoler (§ 33 c). Erfaringen viser imidlertid at dette i praksis er vanskelig å få til da de fleste domstolledere og dommere synes de har nok å gjøre i egen domstol med egen saksportefølje. Den enkelte domstol måles også på egen saksbehandlingstid og vil alltid prioritere denne fremfor å la egne dommere ta saker i andre domstoler. Viljen til å omfordele saker og dommere vil av samme grunn være en helt annen mellom uavhengige domstoler enn innad i egen domstol.

Det er mulig å endre domstoloven § 38 slik at det ikke er et vilkår om at partenes og domstolens syn må innhentes for å kunne beslutte overføring av en sak til en annen domstol. Videre kan det legges til rette for saksdeling i Lovisa der dommere kan avlaste hverandre på tvers av domstolene. Det kan også etableres en ordning med felles saksinntak for flere rettskretser. Imidlertid vil nok slike ordninger innebære flere utfordringer blant annet når det gjelder å sikre nærhet til domstolen. Det vises også til artikkel i Rett24 av lagdommer i Borgarting lagmannsrett Kristel Heyerdahl når det gjelder overføring av saker mellom domstolene. Det vil ifølge henne kreve en nærmere utredning. Forslagene vil også kunne utfordre den enkelte domstollederens selvstendighet og styring av ressursene. Felles saksinntak for flere rettskretser reiser også spørsmål om hvem som skal administrere en slik ordning.

Avslutningsvis pekes det som nevnt på at halvparten av de ansatte, blant annet alle tre dommerne, ved Lillehammer rettssted slutter i løpet av sommeren og høsten 2022. En videreføring av nåværende struktur er en trygg måte å sikre befolkningen som sogner til Lillehammer rettssted stabilitet både med hensyn til ledelse, opplæring av nye ansatte og ressurstilgang.

Dersom regjeringen vil legge til rette for bedre samarbeid i domstols Norge er det helt klart ingen løsning som er bedre enn å opprettholde dagens struktur.

8. Konklusjon.

Med den nye organiseringen av Vestre Innlandet tingrett med fire rettssteder er vi blitt mindre sårbare og mer fleksible og effektive. Flertallet av de ansatte i Vestre Innlandet tingrett, inkludert et flertall av dommerne herunder leder og nestleder, mener at det ikke er grunnlag for en reversering av strukturendringene. Det er flertall for at Vestre Innlandet tingrett opprettholdes.

Vestre Innlandet tingrett

Ingjerd Thune
sorenskriver

Knut Ivar Paalsrud
nestleder

Randi Marta Berg
administrasjonssjef

Jonas Altinius
Dommerfullmektigforeningen

Bjørg Eva Storrø
NTL

Gro Karlsen Lars Otterholt Veen
Parat Gjøvik kst tingrettsdommer